

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, к.е.н., доцент

_____Л.О. Болтянська

«_____» _____2019р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка та бізнес»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр»
зі спеціальності 122 *«Комп'ютерні науки»*

факультет економіки та бізнесу

2019 – 2020 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка та бізнес» для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 122 «Комп'ютерні науки». – Мелітополь, ТДАТУ. 2018 – 18 с.

Розробник: Лисак О.І., к.е.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Протокол № 1 від «29» серпня 2019 року

Завідувач кафедри підприємництва,

торгівлі та біржової діяльності

к.е.н., доцент _____ Л.О. Болтянська

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр».

Протокол № ____ від «_____» _____ 2019 року

Голова, доц. _____ А.А. Костякова

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 3	Галузь знань 12 Інформаційні технології	вибіркова	
Загальна кількість годин – 90 годин	Спеціальність <u>122 «Комп'ютерні науки»</u>	Курс	Семестр
Змістових модулів - 2		2-й	3-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять - 3 год. самостійна робота студента – 5,8 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Магістр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	10 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	22 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	58 год.
		Форма контролю: диференційний залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: сформувати уявлення про економічні засади функціонування підприємств, внутрішнього і зовнішнього середовища його діяльності.

Завдання курсу: на основі характеристики діяльності підприємства засвоїти основні поняття та категорії курсу економіка підприємства; оволодіти навичками дослідження взаємовідносин підприємства з іншими суб'єктами господарської діяльності, державою та ринком; сформувати уміння в проведенні розрахунків показників процесу діяльності підприємства; зорієнтувати студентів до вибору важливих напрямків розвитку підприємств в сучасних умовах.

Предмет: є економічний механізм функціонування підприємства, формування та функціонування підприємства, формування тв. Використання його ресурсного потенціалу з метою оптимізації економічних результатів діяльності підприємства.

У результаті вивчення дисципліни **студент повинен знати:** сутність господарської діяльності та основні важелі регулювання господарської та підприємницької діяльності на Україні; поняття підприємства, їх класифікацію за ознаками, види й організаційно-правові форми підприємств; основи управління та характеристику структур управління підприємством; сутність, функції та структуру ринку, аналізувати та прогнозувати попит на продукцію, товари (послуги); склад та характеристику виробничих ресурсів підприємства та показники ефективності їх використання; сутність виробничої програми підприємства, її завдання та характеристику; характеристику техніко-технологічної бази та організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства; сутність, принципи організації виробництва, її типи, форми і методи; склад системи управління якістю та конкурентоспроможності продукції; методи вимірювання та фактори зростання продуктивності праці; характеристику та класифікацію витрат підприємства, групування витрат виробничої собівартості за статтями; сутність і види прибутку та механізм визначення ефективності діяльності підприємства; поняття та умови проведення реструктуризації та санації підприємств; поняття та причини банкрутства, методичні підходи до оцінки передбанкрутного стану підприємств, процедуру ліквідації підприємства, шляхи подолання банкрутства.

вміти: характеризувати поняття підприємства та підприємницька діяльність, визначати основні загальні функції організаційно – правових форм підприємств; визначати оптимальну структуру управління підприємства; проводити оцінку та прогнозування попиту; розраховувати структуру виробничих ресурсів підприємства; визначити показники забезпеченості та ефективності використання виробничих ресурсів підприємства; розраховувати структуру нематеріальних ресурсів та проводити їх оцінки, проводити нарахування амортизаційних відрахувань нематеріальних активів; визначити показники ефективності використання інвестицій та технічних нововведень на підприємстві; проводити планування виробничої програми на перспективу; розраховувати структуру витрат виробництва та визначити вплив різноманітних факторів на рівень собівартості продукції; використовувати методiku визначення економічної ефективності виробництва продукції; дати характеристику видам ризику та його факторам, дати характеристику причинам банкрутства та його процедури, визначити ймовірність банкрутства.

бути ознайомленими: з законодавчими актами України з проблем ефективної діяльності підприємства в ринкових умовах; з зарубіжним досвідом щодо форм і методів організації та господарської діяльності підприємств в сучасних умовах.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи підприємства та підприємницької діяльності, товарна і цінова політика, результативність діяльності підприємства.

Тема 1. Основи підприємництва. Види і організаційно-правові форми та напрями діяльності підприємств

Підприємництво як особливий вид діяльності, стиль і тип господарської поведінки. Функції підприємницької діяльності. Сучасне визначення підприємництва. Суб'єкти та об'єкти підприємництва. Принципи здійснення підприємництва. Індивідуальна і колективна форми підприємництва. Класична та інноваційна моделі підприємництва. Підприємництво - необхідна умова досягнення економічного успіху. Зв'язок підприємництва з основними фазами відтворювального циклу: виробництвом продукції; виконанням робіт і наданням послуг; обміном і розподілом товарів та їх споживанням. Основні типи (види) та відповідні сфери підприємницької діяльності: виробнича; комерційна; фінансова; консультаційна. Мале підприємництво в ринковій економіці. Поняття категорій "мале підприємництво", "малий бізнес", "мале підприємство", "громадянин-підприємець". Особливості малого підприємництва, його переваги й недоліки. Місце та економічна роль малого бізнесу в умовах ринку. Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку малого підприємництва в Україні.

Юридичні аспекти, що слугують законодавчою базою функціонування підприємства (організації) та об'єднання підприємств. Господарський кодекс України: суб'єкти господарювання, їх майно, зобов'язання та відповідальність. Статут підприємства. Генеральна тарифна угода. Колективний договір. Інші правові документи, що регулюють окремі напрями діяльності підприємства. Практичне значення класифікації підприємств за організаційно-правовими характеристиками. Виокремлення підприємств за окремими ознаками: залежно від форм власності (приватне, колективне, комунальне, державне, зі змішаною формою власності, іноземні інші види), залежно від способу утворення (заснування) та формування статутного фонду (унітарні та корпоративні); за правовим статусом і формою господарювання (одноосібні, кооперативні, господарські товариства, орендні). Види: звичайна (операційна та фінансова) та надзвичайна діяльність. Головні напрями діяльності підприємств: вивчення ринку товарів (ситуаційно-методичний аналіз); інноваційна, виробнича, комерційна, сервісна, зовнішньоекономічна, економічна, соціальна.

[1,2,3,4,6,7,17,20,23,24 с. 24-39, 25 с. 47-97,32,38, 40 с.9-19, 42 с. 12-38, 39 с. 11-29 , 44 с. 11-27, 45 с. 39 -75, 57 с. 28-55,58]

Тема 2. Виробнича програма підприємства.

Виробнича програма, її сутність. Основні завдання виробничої програми, її елементи. Основні показники виробничої програми: номенклатура, асортимент, товарна, валова, реалізована і чиста продукція. Методика визначення вартісних показників виробничої програми. Поняття оптимальної виробничої програми, її мета. Інструментарій для проведення планування виробничої програми. Фактори, що мають вплив на розподіл річних завдань за кварталами, місяцями. Методика визначення потреби в ресурсах. Поняття виробнича потужність. Вихідні дані для

визначення виробничої потужності. Методика визначення виробничої потужності в залежності від типу виробництва.

[17, 20,21,23, 25 с. 165-171, 28 с.49-64 , 30,40 с.208-221 , 42 с.270-283 , 38 с.111-116, 44, 45 с. 505-518, 57 с. 361-368]

Тема 3. Витрати на виробництво і реалізацію продукції.

Витрати як процес формування і використання ресурсів. Різновиди витрат: операційні, інвестиційні та фінансові витрати. Класифікація витрат за об'єктами формування, методами обчислень на різні види продукції. Явні та неявні (альтернативні) витрати. Структура сукупних витрат підприємства за їх видами (елементами), співвідношення прямих витрат підприємства за їх видами (елементами), співвідношенням прямих і непрямих, змінних і постійних витрат та її практичне значення. Поняття собівартості виготовленої продукції. Види собівартості.

Методика складання кошторисів підрозділів різного функціонального призначення. Гнучкі кошториси. Калькулювання і його роль в управлінні витратами. Собівартість окремих видів продукції за повними і неповними витратами. Особливості методів калькування у однопродуктовому і багатопродуктовому виробництвах. Проблеми розподілу непрямих витрат при калькулюванні у багатопродуктовому виробництві. Розподіл загальновиробничих адміністративних витрат і витрат на збут. Калькулювання у комплексних виробництвах. Планування та аналіз собівартості виготовлюваної продукції.

[16,17,24 с.134-176 , 25 с.121-153 , 27 с.296-335 , 40 с.238-252 , 42 с.327-347 , 45 с.436-474 , 44 с.208-223 , 45 с. 590-523, 63 с.455-488.]

Тема 4. Фінансово – економічні результати діяльності підприємства.

Фінансова діяльність, її роль і місце в управлінні підприємствами різних сфер бізнесу. Основні джерела фінансування діяльності підприємств і обчислення їх вартості використання. Джерела формування доходу і прибутку підприємства. Завдання фінансової діяльності. Складання фінансового плану підприємства (організації). Фінансова звітність підприємства: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про власний капітал, звіт про рух грошових коштів.

Система показників фінансово – економічної результативності діяльності підприємства. Методика визначення показників результативності підприємства: валовий дохід, чистий дохід, дохід за сферами діяльності, маржинальний дохід, валовий прибуток, оподатковуваний прибуток, чистий прибуток, реінвестований прибуток тощо. Методика обчислення рентабельності: продукції, продажу, виробничих фондів (виробництва); сукупних активів; власного (акціонерного) капіталу. Зростання прибутковості діяльності підприємства під впливом дії окремих чинників. Оцінювання фінансового стану підприємства. Головна мета аналізу, внутрішній і зовнішній аналіз. Методика визначення коефіцієнту незалежності(автономії), ліквідності, поточної платоспроможності.

[2,16, 17, 19, 20, 22, 24 с.177-204 , 25 с. 154 -177, 27 с.339-360 , 32,38, 40 с.238-248 , 42 с.421-440 , 39 с.475-525 , 44 с.224-221 , 45 с.624-654 , 50, 51, 53 с. 7-10, 54, 57 с. 489-499]

Тема 5. Товарна та цінова політика підприємства

Особливості товарної політики на підприємствах різних напрямків діяльності. Механізм здійснення товарної інноваційної політики. Шляхи забезпечення

конкурентоспроможності продукції. Формування асортименту товарів та управління ним. Розробка товарної марки та здійснення її правової охорони. Розробка та здійснення стратегії пакування та обслуговування товарів (сервісу).

Функції ціни. Складові елементи ціни продукції (послуг). Основні види цін і товарів за окремими класифікаційними ознаками. Характеристика окремих цін і тарифів. Система франкування цін. Класифікація цін в залежності від обслуговування галузей економіки, від території дії, ступеня свободи, ступеня новизни товару, тривалості реалізації товару та інших класифікаційних ознак.

Цінова політика в системі маркетингу. Види, цілі та завдання цінової політики. Вибір цінової політики з урахуванням особливостей маркетингової діяльності підприємства. Типи маркетингової політики. Методичний підхід до визначення структури та рівня ціни в процесі формування цінової політики та цінова політика підприємства.

[1, 2, 5, 6, 12, 14, 17, 18, 20, 22 с. 69-80, 24 с. 510-550, 25 с.426-454, 27 с. 321-335 , 29 с. 49-56, 38, 42 с. 348-375, 39 с.465-474 , 44 с.186-193, 55 с. 54-59]

Змістовий модуль 2. Ресурсне забезпечення, інвестиційна та інноваційна діяльність підприємства та ефективність його діяльності.

Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність праці. Мотивація і оплата праці.

Поняття трудові ресурси, кадри, персонал, трудовий потенціал. Категорії персоналу. Поділ персоналу за професіями, спеціальністю та кваліфікацією. Особливості структури персоналу підприємств і організацій різних типів, розмірів і форм власності. Визначення чисельності працівників управління, спеціалістів і службовців для підприємств різних форм власності та сфер діяльності. Обґрунтування структури персоналу. Продуктивність праці як економічна категорія. Показники рівня продуктивності праці. Зовнішні і внутрішні чинники зростання продуктивності праці. Метод прогнозування рівня продуктивності персоналу. Кадрова політика підприємства. Основні завдання і різновиди кадрової політики. Джерела набору кадрів.

Концептуальні характеристики багатофакторних моделей мотивації трудової діяльності, що ґрунтується на теоріях справедливості, очікування та потреб. Класифікація методів мотивації. Фактори і види мотивації праці. Сутність, функції, державна політика і загальна організація. Поняття оплати праці. Основна заробітна плата і додаткова оплата праці. Основні функції заробітної плати (відтворювальна, стимулююча, регулююча, соціальна) та їх реалізація. Державна політика оплати праці. Механізм державного регулювання оплати праці та соціального захисту. Політика оплати праці підприємств, організацій та інших первинних суб'єктів господарювання. Закон України "Про оплату праці" (1995р.). Договірне регулювання оплати праці найманого персоналу шляхом укладання різнорівневих тарифних угод. Регулювання оплати праці на основі колективного договору. Основи організації оплати праці на підприємствах (в організаціях). Тарифно-посадова система (тарифно-кваліфікаційні довідки; кваліфікаційні довідники посад керівників, спеціалістів і службовців; тарифні сітки; схеми посадових окладів або єдина тарифна сітка). Дві форми заробітної плати, що базуються на тарифній системі, - почасової форми заробітної плати. Основні системи оплати праці, форм заробітної плати: відрядної - пряма відрядна, непряма відрядна, відрядно-преміальна, відрядно-прогресивна, акордна; почасової — проста почасова, почасово-преміальна, за посадовими окладами. Права засновників щодо вибору форм і систем оплати праці. Сучасні

тенденції у застосуванні форм заробітної плати. Колективні форми організації та оплати праці.

[17, 20, 24 с.249-282 , 25 с. 218-241, 27 с.67-99 , 32, 40 с.99-131 , 42 с.165-186 , 39 с.180-213 , 44 с. 155-167, 45 с. 210-251, 47 с.150-157, 57 с.79-108,]]

Тема 7. Основний капітал підприємства

Тлумачення необоротних активів, основних засобів, основних засобів та основного капіталу. Види і класифікація основного капіталу за функціональною ознакою, за характером обслуговування окремих видів діяльності, та участі у виробничому процесі за характером володіння. Джерела формування капіталу. Характеристика структури та стадій кругообігу основного капіталу.

Визначення та особливості розрахунку первісної, залишкової, відновної, балансової, ліквідаційної та середньорічної вартості основного капіталу.

Спрацювання необоротних активів та форми його усунення. Сутність і фактори, що обумовлюють процеси фізичного, морального та економічного спрацювання. Характеристика основних форм усунення спрацювання та особливості оцінки їх ефективності. Форми простого та розширеного відтворення матеріальних необоротних активів. Сутність процесу амортизації. Особливості нарахування амортизації у відповідності із законодавством України. Характеристика основних (класичних) методів нарахування амортизації: лінійного, кумулятивного, подвійно-залишкового, виробничого. Фактори, що впливають на вибір методу нарахування амортизації. Характеристика та алгоритм розрахунку коефіцієнтів зносу, придатності, оновлення та вибуття, швидкості оновлення основного капіталу; фондівддачі, фондомісткості, фондоозброєності та рентабельності основного капіталу. Основні напрями інтенсифікації відтворення та підвищення ефективності використання необоротних активів підприємства.

[17, 20, 24 с.283-323 , 406-430, 25 с. 242-280, 27 с.100-131 , 40 с.132-152 , 42 с.214-259 , 39 с. 120-130, 45 с.252-272 , 57 с. 109-160]

Тема 8. Оборотний капітал

Оборотний капітал як об'єктивна умова здійснення підприємницької і інших видів діяльності. Сутність оборотного капіталу. Класифікація оборотного капіталу: за характером фінансових джерел формування; за видами; за характером участі в операційному процесі; за періодом функціонування. Характеристика структури оборотного капіталу в процесі кругообігу. Чинники, що впливають на обсяг, структуру та ефективність використання оборотного капіталу. Етапи обороту оборотного капіталу. Особливості функціонування оборотного капіталу в межах операційного циклу.

Нормування витрат і розрахунки необхідного обсягу оборотних активів підприємства. Методи розрахунку нормативів оборотних активів. Визначення нормативів оборотних активів за окремими елементами. Джерела фінансування оборотного капіталу. Показники ефективності використання оборотного капіталу. Джерела та шляхи підвищення ефективності використання оборотного капіталу.

[17, 20, 24 с. 367-392, 25 с. 321-332, 27 с.139-164 , 40 с.152-164 , 42 с. 135-164, 39 с.241-259, 4 с.131-138, 45 с. 273-290, 57 с. 181-195]

Тема 9. Інвестиційна та інноваційна діяльність

Економічна сутність інвестицій та їх структури. Класифікація інвестицій за об'єктом вкладення капіталу, за характером участі в інвестиційному процесі, за формами власності, за регіональною ознакою, за періодом інвестування. Класифікація інвесторів за напрямами основної діяльності, за цілями інвестування, за належністю до резидентів. Характеристика принципів оцінки ефективності реальних інвестицій. Економічна сутність та алгоритм розрахунку показників ефективності реальних інвестицій: чистого приведенного доходу, індексу рентабельності інвестицій, терміну окупності інвестицій та внутрішньої норми доходності. Загальна характеристика форм фінансового інвестування. Класифікація основних фінансових інструментів за ступенем прогнозованого передбачення інвестиційного доходу; за рівнем ризику, що пов'язаний з характером емітента; за рівнем ризику та ліквідності, що пов'язано з терміном обороту; за рівнем ліквідності, що пов'язано з характером випуску та обороту. Сутність портфельного інвестування. Характеристика базових принципів оцінки ефективності фінансових інвестицій.

Поняття і змістова характеристика інноваційних процесів. Відокремлювані види інноваційних процесів: технічні, організаційні, економічні, соціальні, юридичні. Класифікація інновацій, суб'єкти та об'єкти інноваційної діяльності. Сучасне визначення науково-технічного прогресу (НТП). Форми НТП. Зміст та особливості науково-технічних революцій. Пріоритетні напрями НТП: прогресивні базові технології; синтетичні, композиційні і надчисті матеріали; ядерна та інші нетрадиційні види енергії; робототехнічні комплекси та гнучкі автоматизовані системи; комплексна автоматизація та комп'ютеризація виробництва і процесів управління. Науково – технічний та організаційний прогрес як узагальнене явище використання організаційних, економічних, соціальних і юридичних нововведень. Особливості, що відрізняють його від НТП. Об'єкти: організація виробництва і праці, окремі елементи економічного механізму господарювання (підприємства), соціальні та правові. Економічна ефективність технічних та організаційних нововведень. Техніко – економічне обґрунтування та вибір найкращого варіанта.

[1,2,9, 13,17, 20, 27 с. 476-509, с.587-621, 25 с.374-396, с.483-510 , 27 с.183-207, 213-236, 36, 37 с.195-201, 40 с.177-195 , с.196-205 , 42 с.490-516 , с. 517-548, 39 с. 295-315, с.320-342, 45 с. 347-371, 54, 57 с.196-214, с. 215-235]

Тема 10. Ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність.

Суть та значення ефективності діяльності підприємств. Поняття ефективності, сутність «результат», або «ефект діяльності». Підходи до формування показників ефективності діяльності підприємства. Класифікація результативності виробництва. Критерії і показники системи вимірювання ефективності діяльності підприємств. Методика визначення показників результативності виробництва склад резервів підвищення ефективності виробництва. Шляхи мобілізації резервів підвищення ефективності використання матеріальних процесів, основних виробничих фондів, продуктивності праці. Фактори зростання прибутку підприємства. Фактори, що забезпечують підприємству конкурентну перевагу. Оцінювання рівня конкурентних переваг: зовнішня і внутрішня конкурентна перевага. Критерії оцінки та оцінка конкурентоспроможності підприємства.

[10, 17, 19, с. 57-59, 20, 21 с. 141-146. 23 с.227-231, 24 с.438-474 , 25 с.397-435 , 36, 42 с. 456-488, 44 с.316-325 , 45 с.643-653 , 53 с. 7-10, 54, 57 с.499-509]

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

тижняНомер	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість			
			годин			балів
			Лк.	Пр.	СРС	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи підприємства та підприємницької діяльності, товарна і цінова політика, результативність діяльності підприємства.						
1	Лекція 1	Основи підприємництва. Види і організаційно-правові форми та напрями діяльності підприємств	2			
	Семінарське заняття 1	Основи підприємництва. Види і організаційно-правові форми та напрями діяльності підприємств		2		6
	Самостійна робота 1	Робота на навчально-інформаційному порталі			4	2
2	Лекція 2	Виробнича програма підприємства				
	Практична робота 2	Виробнича програма підприємства		2		6
	Самостійна робота 2	Робота на навчально-інформаційному порталі			4	2
3	Лекція 3	Витрати на виробництво і реалізацію продукції.	2			
	Практична робота 3	Витрати на виробництво і реалізацію продукції.		2		6
	Самостійна робота 3	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі			5	2
4	Лекція 4	Фінансово – економічні результати діяльності підприємства.				
	Практична робота 4	Фінансово – економічні результати діяльності підприємства.		2		6
	Самостійна робота 4	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі			5	2
5	Лекція 5	Товарна та цінова політика підприємства	2			
	Практична робота 5	Товарна та цінова політика підприємства		2		6
	Самостійна робота 5	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі			5	2
6-7	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК I			6	
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль I				10
Всього за змістовий модуль 1 – 45 год.			6	10	29	50
Змістовий модуль 2. Ресурсне забезпечення, інвестиційна та інноваційна діяльність підприємства та ефективність його діяльності						
8	Лекція 6	Персонал підприємства, продуктивність праці. Мотивація і	-			

		оплата праці				
	Практична робота 6	Персонал підприємства, продуктивність праці. Мотивація і оплата праці		2		6
	Самостійна робота 6	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі			5	2
9	Лекція 7	Основний капітал підприємства	2			
	Практична робота 7	Основний капітал підприємства		2		6
	Самостійна робота 7	Виконання практичного завдання та робота на навчально-інформаційному порталі			4	2
10	Лекція 8	Оборотні кошти підприємства	-			
	Практична робота 8	Оборотні кошти підприємства		2		6
	Самостійна робота 8	Виконання практичного завдання та робота на навчально-інформаційному порталі			4	2
11	Лекція 9	Інвестиційна та інноваційна діяльність	2			
	Практична робота 9	Інвестиційна та інноваційна діяльність		2		6
	Самостійна робота 9	Виконання практичного завдання та робота на навчально-інформаційному порталі			5	2
12	Лекція 10	Ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність	-			
	Практична робота 10	Ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність		2		6
	Самостійна робота 10	Виконання практичного завдання та робота на навчально-інформаційному порталі			5	2
13-14	Практична робота 11	Ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність		2		
	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК II			6	
	ПМК II	Підсумковий контроль за змістовий модуль II				
ПМК 2						10
Всього за змістовний модуль 2 – 45 год.			4	12	29	50
Разом			10	22	58	100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Підприємництво, як сучасна форма господарювання.
2. Принципи здійснення, форми і моделі підприємницької діяльності.
3. Типи підприємницької діяльності та їх особливості.
4. Основні форми комерційних підприємств.
5. Мале підприємництво в ринкових умовах.
6. Методологія і методи дослідження.
1. Виробнича програма, її сутність та основні поняття.
2. Основні показники виробничої програми.
3. Виробнича потужність та її роль у виробничій програмі.
4. Ефективність використання виробничої потужності.
5. Характеристика витрат та їх класифікація.
6. Поняття про собівартість виготовлюваної продукції.
7. Кошторис витрат і калькуляція собівартості продукції.
8. Планування і аналіз собівартості продукції.
- 8.5 Показники собівартості виготовлюваної продукції
9. Характеристика фінансової діяльності підприємства.
10. Сутність та різновиди доходу підприємства
11. Сутність, види, формування та розподіл прибутку підприємства
12. Система показників рентабельності діяльності підприємства
13. Методика розрахунку точки беззбитковості
14. Сутність та складові маркетингової товарної політики підприємства.
15. Загальна характеристика цін, функції та принципи ціноутворення.
16. Класифікація та види цін.
17. Методи встановлення та регулювання цін на підприємстві.
18. Сутність, цілі та особливості цінової політики підприємств.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Поняття, класифікація і структура персоналу.
2. Визначення чисельності окремих категорій працівників.
3. Продуктивність праці.
4. Сутність і цілі кадрової політики підприємства.
5. Мотивація трудової діяльності працівників: види, фактори і методи.
6. Сутність, методи і принципи оплати праці:
7. Форми і системи оплати праці.
8. Сутність, класифікація і структура основного капіталу.
9. Види вартості основних фондів.
10. Спрацювання основних фондів та його види.

11. Амортизація основних фондів.
12. Система показників ефективності, відтворення і використання основних фондів.
13. Сутність і класифікація оборотного капіталу підприємства.
14. Класифікація оборотних засобів.
15. Визначення потреби в оборотному капіталі і джерела фінансування.
16. Ефективність використання оборотного капіталу.
17. Сутність, структура і класифікація інвестицій.
18. Інвестиційна діяльність підприємства.
19. Джерела формування реальних інвестицій.
20. Оцінка ефективності реальних інвестицій.
21. Форми фінансового інвестування.
22. Оцінка ефективності фінансового інвестування.
23. Загальна характеристика інновацій та інноваційної діяльності.
24. Сутність та напрямки науково – технічного прогресу.
25. Економічна ефективність технічних та організаційних нововведень.
26. Якість і конкурентоспроможність продукції.
27. Методи визначення якості продукції та управління якістю продукції
28. Стандартизація і сертифікація продукції.
29. Конкурентоспроможність продукції підприємства.
30. Суть і значення ефективності діяльності підприємства.
31. Вимірювання ефективності діяльності підприємства.
32. Резерви та шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства.
33. Конкурентоспроможність як критерій оцінювання ефективності діяльності підприємства.
34. Економічна безпека підприємства: сутність і передумови формування.
35. Фактори впливу на економічну безпеку.
36. Аналіз та оцінювання досягнутого рівня економічної безпеки.
37. Фінансова та інтелектуально – кадрові складові економічної безпеки.
38. Техніко – технологічна, політико – правова складові економічної безпеки.
39. Інформаційна та екологічна складові економічної безпеки.
40. Управління економічною безпекою підприємства.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: [Текст]: офіц. текст: [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р.: станом на 1 січ. 2006 р.]. – К.: Мін-во Юстиції України, 2006. – 124 с. – ISBN 966-7630-14-5.
2. Господарський кодекс України [Текст]: офіц. текст: за станом на 20 січ. 2007 р. – Х.: Одиссей, 2007. – 240с. – ISBN 966-633-516-6.
3. Про акціонерні товариства [Текст]: Закон України від 17 вер. 2008 р. №514-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2008, N 50-51, ст. 384.

4. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991р., зі змін. і доп.// посібник з реформування сільськогосподарства та переробних підприємств. - [2-ге вид., доп.]. – К.: ІАЕ УААН, 2000. – С. 204-249
5. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України // Урядовий кур'єр. - 2012.-12 лютого. – №20
6. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців [Текст]: Закон України від 15 трав. 2003 р. №755-IV // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003, N 31-32, ст. 263.
7. Про холдингові компанії в Україні: Закон України// Відомості Верховної Ради України .- 2001.- № 47. – С513-523
8. Про внесення змін до Закону України «Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини»: Закон України // Урядовий кур'єр._ 2005.-26жовтня.-№203
9. Про інноваційну діяльність: Закон України від 25.03.2005 № 2505/IV [Електронний ресурс].- Режим доступу www.rada.gov.ua.
10. Про захист економічної конкуренції: Закон України // Урядовий кур'єр .- 2011.- 21 березня. - №50
11. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні [Текст]: Закон України від 22 березня 2012 р. № 4618-VI // Голос України. – 2012 – 18 квітня, N 70.
12. Податковий комплекс України. – К.: Верес, 2011. – 336с.
13. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 25.03.2005 №2505/IV[Електронний ресурс]. – Режим доступу www.rada.gov.ua.
14. Про оплату праці: Закон України// Закони України. - К.: Ін-т законодавства, 1997. – Т.8.-С.210-218
15. Про стандартизацію : Закон України від травня 2011 р. // Закони України . – Т.10 – С.150-161.
16. 35 положень (стандартів бухгалтерського обліку): Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» в Україні». – К: КТН, 2012. – 344с.
17. Андреева Л.О, Болтянська Л.О., Лисак О.І. Економіка підприємства: Навчальний посібник. / Л.О. Болтянська, Л.О. Андреева, О.І. Лисак. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 668 с.
18. Андреева Л.О. Методичні аспекти формування товарної політики підприємства/ Л.О. Андреева //Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс». – 2017. – № 3-4 (35-36).
19. Андреева Л.О. Моделювання конкурентоспроможності продукції / Л.О. Андреева // Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2014. – № 3 (27). С. 57-59.
20. Андреева Л.О., Болтянська Л.О., Лисак О.І. Практикум з економіки підприємства: електр. навч. посіб. – 2018. – 244 с.
21. Андреева Л.О., Лисак О.І. Аналітична оцінка діяльності м'ясопереробних підприємств регіону/ Л.О. Андреева, О.І. Лисак//Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка», №1-2, 2016 (61). С. 141-146.

22. Андреева Л.О., Лисак О.І. Ефективність торговельної діяльності аграрних підприємств/ Л.О. Андреева, О.І. Лисак // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс». – 2017. – № 1-2 (33-34). – С. 69-80.
23. Андреева Л.О., Лисак О.І. Методичні аспекти стратегічного розвитку підприємств/ Л.О. Андреева, О.І. Лисак // Науковий журнал «Бізнес-інформ», № 6, 2016 – С. 227-231.
24. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник. / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2013. – 779 с.
25. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз [Текст]: монографія. / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2005. – 292с.
26. Антикризове управління економічною безпекою в умовах викликів фінансово-економічної глобалізації (державний і регіональний виміри) / М. А. Хвесик, А. В. Степаненко, О. М. Ральчук, Й. М. Дорош; НАН України, Рада по вивч. продукт. сил України. — Донецьк: Юго-Восток, 2010. — 323 с.
27. Боброва О.Г. Організація і стимулювання праці: навч.-метод. посібник. [у 2-х ч.]/ О.Г.Боброва._ К.: КНЕУ, 2004. – Ч.2. – 145с.
28. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. /І.М. Бойчик. – К.: Атіка, 2004. – 480с.
29. Болтянська Л.О. Аналіз факторів формування пропозиції плодової продукції на ринку / /Л.О.Болтянська //Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. Л.В. Синяєвої.- Мелітополь 2016. - №3 (32). - С. 49-56
30. Болтянська Л.О. Організація самостійної роботи студентів засобами інформаційних технологій/Болтянська Л.О., Болтянський Б.В./ Удосконалення освітньо-виховного процесу в вищому навчальному закладі. Випуск 20 / Збірник науково-методичних праць/ Таврійський державний агротехнологічний університет – Мелітополь, 2017. – 188 с. С 34-39
31. Васильченко В.С. Управління трудовим потенціалом : навч. посіб./ [Васильченко В.С., Гриненко А.М., Грішнова О.А., Керб Л.П.] — К.: КНЕУ, 2005. — 403 с.
32. Від ідеї до власної справи: Навч. посібник. /А.С.Коноваленко, Л.О.Болтянська, Д.М. Трачова та інш. - Мелітополь.: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2017 – 278с.
33. Гетьман О.О. Економіка підприємства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. / О.О.Гетьман, В.М. Шаповал – К.: Центр навч. літ., 2006 – 488с.
34. Гончаров В.Н. Предпринимательская деятельность в Украине [Текст]: монографія. / В.М. Гончаров. – Луганск, изд-во ЛДПУ, 2000. – 184 с.
35. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства: Навчальний посібник. / В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погріщук– К.: Центр учбової літератури, 2010. – 304 с.

36. Грицаєнко Г.І. Основи інвестиційної діяльності: навчальний посібник. / Г.І. Грицаєнко – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2014. – 224 с.
37. Грицаєнко М. І. Взаємозв'язок інтенсифікації та інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва / М. І. Грицаєнко. // Вісник Степу: зб. наук. праць Кіровоград. держ. с.-г. досл. станції НААН. – 2014. – Вип. 11. – С. 195–201
38. Економіка аграрного підприємства: Навчальний посібник / Т.І. Яворська, Ю.О. Прус, О. М. Петрига; за ред. О.М. Петриги, Т.І. Яворської. Мелітополь: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2016. – 498 с.
39. Економіка підприємства: [навчальний посібник] / В.В. Горлачук, І Г. Яненко – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. -344с.
40. Економіка підприємства: навчальний посібник / П.В. Круш, Б.М. Сердюк [та ін.]; [за заг. ред. П.В. Круша]. –К.: Ельга-Н, КНТ, 2007. – 780с.
41. Економіка підприємства: підручник / Й.М. Петрович, А.Ф. Кіт, В.В. Кулішов [та ін.], [за заг. ред. Й.М. Петровича]. – Львів: «Магнолія плюс» – 2004.-680с.
42. Економіка підприємства: підручник / М.Г. Грицак, В.М. Колот, О.Г.Медрул [та ін.], [за заг.і нак. ред. Г.О.Швиданенко]. – [вид. 4 – е вид., перероб. і доп.]– К.: КНЕУ, 2009.-816 с.
43. Економіка підприємства: підручник / Швиданенко Г.О., Васильков В.Г., Гончарова Н.П [та ін.], [за заг. ред. Г.О.Швиданенко]. – [вид. 4 – е вид., перероб. і доп.]– К.: КНЕУ, 2009.-589 с.
44. Завадських Г.М. Регіональна економіка: Навчальний посібник. / Г.М. Завадських. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 556 с.
45. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник / О.С. Іванілов – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 728с.
46. Лисак О.І. Перспективи розвитку електронної комерції в Україні / О.І. Лисак / Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс». – 2017. – №3 (35). – С. 46-55.
47. Лисак О.І., Андреева Л.О. Концепції відтворення трудового потенціалу/ О.І. Лисак, Л.О. Андреева // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету: Випуск 23 / ПДАТУ; за ред. д.е.н., проф. В.В. Іванішина. - Кам'янець -Подільський: ПДАТУ, 2015. - 380 с. С. 150-157.
48. Макаровська Т. П Економіка підприємства: навч. посіб. / Т. П. Макаровська, Н. М Бондар. — К.: МАУП, 2003. — 304 с.
49. Мельник Л.Г. Економіка підприємства: конспект лекцій. навч. посіб. / Л.Г. Мельник, О.І. Корінцева: – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 412с.
50. Педченко Г. П. Статистика: Навчальний посібник / Г. П. Педченко. — Мелітополь: Колор Принт, 2018. — 266 с.
51. Раціональне землекористування як основа сталого розвитку сільського господарства / Лисак О.І. // Науковий вісник Львів. нац. ун-ту ветер. медич. та біотехнологій ім. С.З. Гжицького / Львівський НУВМБТ ім. С.З. Гжицького. – Львів, 2013. – Т. 15, № 2(56). - С. 180-184.

52. Рубин Ю. Б. Теория и практика предпринимательской конкуренции : учебник [Текст] / Ю. Б. Рубин. – [6-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Маркет ДС, 2007. – 608 с.
53. Тебенко В.М. Взаємозв'язок категорій «ефективність» та «результативність» господарської діяльності підприємства / В.М Тебенко / Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2014. – № 3 (27). С. 7-10.
54. Тебенко В.М. Економіка та організація інноваційної діяльності: Навч. посібн. - 1 вид./ В.М. Тебенко / Вид-во: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс». 2014. – 302 с.
55. Теоретичні засади механізму ціноутворення продукції садівництва//Л.О.Болтянська// Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) №1 (17) Том 2, Мелітополь 2012, с. 54-59
56. Черевко Г.В. Економіка підприємств: навч. посіб./ Г.В. Черевко, Ф.В. Горбонос, Г.Б. Іваницька / [за заг. ред Г.В. Черевка]. – Львів: Апріорі, 2004. – 384с.
57. Шваб Л.І. Економіка підприємства: навч. посіб./ Л.І. Шваб – К.: Каравела, 2004. – 568с.
58. Яворська Т. І. Теоретичні аспекти визначення сутності малого бізнесу / Т. І. Яворська // Економіка АПК. – 2010. – № 3. – С. 77–80.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ <http://nip.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Методичний кабінет кафедри економіки підприємств.
4. Сайт кафедри економіки підприємств <http://www.tsatu.edu.ua/ep/>
5. Internet.